

Залецька Діана

здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: **Лаврук В.В.**

д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів,

банківської справи, страхування та електронних платіжних систем

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЙНІ ЗМІНИ ТА ВІДРОДЖЕННЯ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

Поглиблення економічних перетворень, що продовжують відбуватися в Україні, супроводжуються складними і динамічними змінами зовнішнього середовища, непередбачуваними ризиками і невизначеністю виробничих процесів практично в усіх підгалузях тваринництва[8].

Усе це спонукає до потреби навчитися господарювати в умовах постійних змін. Важливу роль у розв'язанні проблеми продовольчої безпеки країни, насиченні ринку якісною і високопоживною м'ясо-молочною продукцією та забезпеченні у ній потреб населення, повному використанні виробничих потужностей переробних підприємств відіграє процес відродження та інтенсивний розвиток галузі тваринництва[7].

Зазначимо, що поняття "відродження" знайшло своє трактування у працях вітчизняних учених, але підходи до його визначення є різними. У наукових дослідженнях українські вчені термін "відродження" в основному трактують як процес оновлення, піднесення, становлення суб'єктів у конкретно визначений історичний період розвитку[5].

Більш детально і комплексно ця важлива проблема вивчалася на рівні сільського господарства М.П.Сахацьким. Він стверджував, що поняття "відродження" має універсальний характер, оскільки його можна розглядати на прикладі держави, нації, села, економіки, що відповідає найбільш важливим рівням (політичному, суспільно-політичному, соціальному, економічному) [11].

Водночас відомі вчені вказують, що аграрне виробництво можна відродити лише при урахуванні особливостей його соціально-економічних відносин, широкому використанні сучасних науково-технологічних досягнень у межах вимог ринку і організаційно-технологічної політики [2]. Цікавими є наукові позиції П.С. Березівського щодо ефективної роботи товаровиробників, які здатні виживати за жорсткої конкуренції, і паритетності всіх організаційно-правових форм господарювання та структури стада великої рогатої худоби відповідно до ефективності виробництв при дослідженні галузевого аспекту відродження скотарства. Автор акцентує увагу на забезпечення співпраці сільськогосподарських підприємств, на основі коопераційних та інтеграційних зв'язків, з особистими селянськими господарствами у виробництві продукції скотарства [1].

Узагальнення різних теоретико-методологічних підходів до визначення поняття "відродження" дають можливість сформулювати свою точку зору і вважати, що цей цілеспрямований процес являє собою складну динамічну систему, якій притаманні структуровані галузеві особливості і конкурентні переваги, що забезпечують її виживання і інноваційне спрямування з метою виведення на якісно ефективний рівень розвитку. Однак тепер галузь тваринництва знаходиться у вкрай складному становищі, оскільки спостерігається щорічне зниження кількості поголів'я сільськогосподарських тварин в усіх категоріях господарств України[6].

За останні роки більш різке скорочення поголів'я тварин (за винятком свиней і птиці) спостерігається у сільськогосподарських підприємствах порівняно з господарствами населення. Зокрема поголів'я великої рогатої худоби зменшилося на 75,9%, корів — на 73,8%, овець і кіз — на 54,7%, коней — на 92,3%. Доречною є думка, що такі зміни спричинили кризову ситуацію, яка у кінцевому підсумку породила безліч проблем, котрі викликали зменшення (на 72,6%) площі кормових культур, що використовуються для повноцінної годівлі тварин для забезпечення високого рівня їхньої продуктивності і обсягів виробництва тваринницької продукції. Впродовж цього періоду витрати усіх

видів кормів на годівлю тварин у сільськогосподарських підприємствах зменшилися на 26,9%, господарствах населення — на 28,5%[4].

Вийти із такого складного стану, який спостерігається у тваринництві, можливо шляхом поетапного відродження галузі та реалізації багатогранного процесу, який потребує комплексного підходу до нарощування високопродуктивного генетичного потенціалу, покращення його породного складу, модернізації виробничих процесів, застосування інноваційних технологій виробництва тваринницької продукції[7].

Не менш важливе значення має питання поглиблення концентрації поголів'я сільськогосподарських тварин у тих регіонах, котрі мають у своєму розпорядженні розширені площі природних кормових ресурсів, що формують кормову базу, яка спроможна забезпечити збільшення обсягів виробництва якісної тваринницької продукції. Однак у період стабілізації ринкових умов господарювання, поряд зі змінами у поголів'ї, в обсягах виробництва тваринницької продукції спостерігаються помітні коливання та зниження рівня її ефективності. Зазначимо, що виробництво м'ясної продукції усіх видів і яєць птиці мало тенденцію до зростання, але у цей же час обсяги виробництва молока і вовни значно скоротилися.

Спостерігається збільшення обсягів виробництва продукції тваринництва (за винятком яєць, виробництво яких скоротилося за рахунок зниження кількості птиці на 12,3 тис. голів) у розрахунку на одиницю земельних угідь. За цей же період зменшилася чисельність (на 16,4%), але зросла продуктивність праці тваринників на 30,5%. Загальна вартість виробництва продукції тваринництва скоротилася лише на 5,4%, але викликало зменшення її розміру у розрахунку на одиницю земельних угідь.

При цьому перевищення собівартості виробництва практично усіх видів тваринницької продукції над ціною її реалізації викликало зменшення (порівняно з попередніми роками) прибутку і рівня рентабельності. У контексті зазначеного важливо сформулювати основні критерії відродження та напрями забезпечення результативного розвитку галузі тваринництва[9].

Зауважимо, що основні складові кожного із названих критеріїв і напрямів відіграють свою конкретну роль у відродженні і розвитку тваринництва з метою перетворення його у ефективну та конкурентоспроможну галузь, яка здатна задовольнити потреби працюючих і усього населення у його дієтичній і високопоживній продукції на основі раціонального використання генетичного потенціалу тварин, підвищення їхньої продуктивності, впровадження індустріальних технологій виробництва якісних продуктів тваринного походження.

Отже, для відродження і ефективного розвитку, підвищення рівня конкурентоспроможності основних підгалузей тваринництва необхідно провести детальний аналіз і оцінити організаційні, економічні та техніко-технологічні особливості розвитку тваринництва кожного регіону[10].

Вважаємо, що послідовність реалізації функцій відродження тваринництва полягає у визначенні цілей і завдань по його функціонуванню та розвитку; забезпеченні його сучасними тваринницькими приміщеннями, виробничими ресурсами і кваліфікованими працівниками, що володіють інноваційними знаннями і ідеями; забезпеченні тваринницьких ферм модернізованими машинами і обладнанням; вивченні можливостей і створенні умов формування складу та структури генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин; формуванні особливостей мотивації праці трудових колективів при виробництві органічної продукції тваринного походження.

Для того, щоб забезпечити у найближчій перспективі високо інтенсивний розвиток молочного і м'ясного скотарства та свинарства необхідно модернізувати тваринницькі приміщення, оновити ресурсну базу тваринницьких підприємств, підвищити їхню конкурентоспроможність на внутрішньому ринку. Реалізація такого роду заходів забезпечить стабільність існування і розвитку тваринництва та прибутковість виробництва тваринницької продукції.

Список використаних джерел

1. Березівський П.С. Відродження галузі скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області: оцінки, проблеми, прогнози. Економіка АПК. 2010. №2. С. 15-20.
2. Лаврук В.В. Модернізація галузі тваринництва як умова продовольчого забезпечення населення України. Економіка АПК. 2016. № 12. С. 43–50.
3. Лаврук А., Лаврук В. Проблемы возрождения и развития отрасли животноводства в Украине. Przeglad Wschodnioeuropejski. 2019. Vol.X. No.1. Pp.201-213.
4. Лаврук В.В. Система інноваційного забезпечення сільського господарства. Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 14. С.14-17.
5. Лаврук В.В. Стан інформаційного забезпечення інноваційного розвитку в аграрному секторі. Економічний простір. Зб. наук. праць. 2009. №21. С. 147-154.
6. Лаврук В.В. Техніко-технологічне переоснащення тваринництва. Подільський вісник : сільське господарство, техніка, економіка. 2017. Вип. 2 (26). С. 173-181.
7. Лаврук В.В. Фінансове забезпечення економічної модернізації і розвитку тваринництва аграрних підприємств. Економіка та суспільство. Електронне фахове видання. Мукачівський державний університет. 2017. №9. С. 270-275. Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>.
8. Лаврук В.В. Модернізація галузі тваринництва як умова продовольчого забезпечення населення України. Економіка АПК. 2016. № 12. С. 43–50.
9. Лаврук В.В. Оцінка виробництва споживання населення продукції тваринництва. Економіка та держава. 2017. № 6. С. 72–74.
10. Лаврук В.В. Технологічні процеси у виробництві продукції тваринництва. Агросвіт. № 12. 2017. С. 15-19.
11. Сахацький М.П. Проблеми відродження сільського господарства. К., 2000. 304 с.